

Referanser:

Arkivsak: 19/03405-2

Skisse til sak om frivillighet til Kirkemøtet 2020

Sammendrag

Målet med å ha «frivillighet» som sak på Kirkemøte 2020, er å vedta en overordnet frivillighetsstrategi for Den norske kirke. Strategien vil samle ulike overordnede spørsmål knyttet til kirkens forhold til frivillighet. Saken nå er bare et kort omriss for videre bearbeiding etter Kirkerådets innspill og ny behandling i Kirkerådet i januar.

Forslag til vedtak

Kirkerådet ber om at det arbeides videre med en Kirkemøtesak om frivillighet med en målsetting om å lage en kirkelig frivillighetsstrategi, på bakgrunn av de tilbakemeldingene rådet ga i møtet.

Saksorientering

Følgende skisse foreslås som grunnlag for videre arbeid med en Kirkemøtesak om frivillighet som legges fram for Kirkerådet i januar 2020:

Kirkemøtesaken bør for det første inneholde en introduksjon med hvorfor denne saken nå kommer: Frivillighet er en bærebjelke i menighetens tilbud og en naturlig del av menighetslivet i Den norske kirke. Med om lag 100 000 frivillige, er Den norske kirke en av de store frivillighetsaktører i samfunnet og antall frivillige i kirken øker. Frivillighet er på dagsorden i norsk samfunnsliv, ikke minst gjennom Frivillighet Norges *Kampanje for felleskap og sosial støtte* og rekrutteringsverktøyet *Frivillig.no*, som også en del menigheter i Den norske kirke har begynt å bruke. Det er et økt fokus på inkluderende rekruttering og sammenhengen mellom engasjement, deltakelse og folkehelse. Samtidig beskriver Kjetil Fretheim i boka «Ansatte og frivillige i kirken» en situasjon hvor det mangler overordnede strategier for kirkelig frivillighet. Menighetene blir i stor grad overlatt til å gjøre sine egne vurderinger. Noen bispedømmer har jobbet strategisk med utvikling av feltet, men det er behov for at Kirkemøtet peker retning for videre arbeid med frivillighet i Den norske kirke.

Dette vet vi

Kirkemøtesaken bør oppsummere den kunnskapen vi har om frivillighet i Norge generelt og frivillighet i Den norske kirke spesielt. Elementer i denne delen av saken vil være:

- Frivillig innsats i Norge har vært høy i mange år og er fortsatt høy.
- "Deltakelsen er høyest blant folk som er midt i livet, personer med barn i husstanden deltar oftere enn andre, høyt utdannede deltar mer enn lavt utdannede, høyinntektsgrupper deltar mer enn lavinntektsgrupper, og personer som er sysselsatt, deltar mer enn personer som ikke er sysselsatt." "Betydningen av å ha barn er særlig framtrødende innenfor idrett, velferd og religion og livssyn." (Fladmoe, 2018)
- Den gjennomsnittlige timebruken blant frivillige har samlet sett gått noe ned over tid. Nedgangen i timebruken skyldes i all hovedsak en liten økning i andelen «korttidsfrivillige» – personer som bruker færre enn ti timer i måneden på frivillig arbeid. Andelen «kjernefrivillige», som bruker minimum ti timer i måneden, og som utgjør grunnfjellet i frivillig sektor, holder seg på et stabilt nivå (18 prosent av befolkningen). (Fladmoe, 2018)
- De som allerede er frivillige rekrutteres i større grad enn de som ikke er frivillige. 50% av de som ikke er frivillige i dag oppgir at de kunne tenke seg å gjøre frivillig arbeid for en aktivitet eller sak de er opptatt av.

Frivilligheten har endret seg:

- Færre langvarige medlemskap
- Selektive frivillige: er de misfornøyd, forlater de heller en organisasjon enn å engasjere seg for endringer
- Organisasjonene er svekket i områder der folkebevegelsene tradisjonelt var sterke
- Antallet nasjonale organisasjoner øker, blant annet grunnet sosiale medier
- Nedgang i tradisjonelle religiøse organisasjoner
- Den unge frivilligheten vokser (LNU rapport 13)
- Nye former for samfunnsengasjement viser seg blant annet på områder som klima, migrasjon og flykninger og koblingen mellom disse, som Refugees Welcome-nettverket i Norge. (Korslien, 2019)
- "Andelen som tilhører en husstand som gir pengegaver til frivillige organisasjoner, har økt kraftig fra 51 prosent i 1998 til 74 prosent i 2017. (Deloitte 2016).
- "Giverne til tros- og livssynsorganisasjoner er få, men gir i gjennomsnitt de største beløpene." (Fladmoe, 2018)

De følgende punktene foreslås å være med i forslag til Kirkemøtets vedtak om strategi. Saken må derfor inneholde en gjennomgang av punktene og en begrunnelse for det Kirkemøtet foreslås å uttale. Knyttet til alle punktene foreslås det at Kirkemøtesaken peker overordnet og tydelig retning og unngår å bli detaljorientert.

Verdier som skal prege frivillighet i Den norske kirke

Kirkemøtet har anledning til å peke på noen verdier og deres viktighet i arbeid med frivillighet i Den norske kirke. Denne delen av saken bør reflektere rundt synet på frivillige. Hva gjør det med menighetens forhold til frivillige at alle med-lemmer i kirken er del av Kristi kropp? Hvordan bør skillet mellom frivillig og «frivillighetsmottaker» problematiseres? LVFs rapport «Liv i mangfoldig fellesskap» (Seeking conviviality) er én av flere ressurser inn i dette.

Givertjeneste

Givertjeneste eller fundraising kan ha stor betydning for frivilligheten. Det er en aktivitet som i seg selv samler fork til frivillig innsats, og det skaper verdier og penger som kan brukes på menighetenes satsingsområder. Samtidig er dette et eget fag.

Derfor kan det utvikles felles metodeverktøy og tekniske løsninger som hjelper den enkelte menighet til å drive en god givertjeneste. Ambisjonene kan være så høye at det også omfatter kanaler for betaling, regnskapsføring og rapportering av skattefrie gaver.

Legge mer til rette for frivillighet basert på de frivilliges ønsker og kompetanse

Arbeidet i menighetene kan i dag lett bli preget av en rekke oppgaver som man må rekruttere frivillige til å løse. Det er en sammenheng mellom planer og styring på alle nivåer i den kirkelige strukturen, og det at man lokalt ender opp med at oppgavene er ferdig definert. En slik måte å jobbe på kan utfordres av en motsatt tenkning: At man bør ta utgangspunkt i menneskene som er i soknet og menigheten, se på hvilken kompetanse og hvilke ønsker disse har og legge til rette for at menigheten kan være et sted hvor dette utfoldes.

Profilering av frivillighet i Den norske kirke

Det er behov for kommunikasjon for å synliggjøre Den norske kirke som en stor frivillighetsaktør i samfunnet. Dette har konsekvenser for Den norske kirkes omdømme og for muligheter for samarbeid. Det er også behov for tekniske kommunikasjonsløsninger som letter menighetenes rekruttering av frivillige.

Videre kunnskapsinnhenting på frivillighet i Den norske kirke

Kirkemøtesaken bør inneholde en oversikt over tilgjengelige kunnskap på frivillighet i Den norske kirke spesielt og frivillighet i Norge generelt. Kirkemøtet kan peke på områder hvor det viser seg å være behov for mer kunnskapsinnhenting.

Kompetanse på frivillighet blant ansatte og rådsmedlemmer

I dag er det stor variasjon i hvordan frivillighet håndteres i ulike menigheter. Noen har egne frivillighetskoordinatorer som tar imot frivillige, har oppstartsamtaler, skriver kontrakt og henter inn eventuell politiattest, og følger opp de frivillige. Andre er i stor grad avhengige av at menighetsrådsmedlemmer tar på seg konkrete oppgaver knyttet til blant annet gudstjenester og trosopplæring. Kirkemøtet kan initiere en satsning på kompetanse på frivillighet blant ansatte og rådsmedlemmer.

Samarbeid og nettverksbygging mellom menigheter og henholdsvis frivillige organisasjoner, kommuner og næringsliv

Det finnes mange aktører på frivillighetsfeltet. Dette gir kirken muligheter for samarbeid og deling av kompetanse og ressurser. I samarbeid med ikke-trosbaserte aktører er det viktig at verdiene er tydelig kommunisert. Kirkemøtet kan peke på Den norske kirkes rolle opp mot frivillige organisasjoner, kommuner og næringsliv i utvikling av tiltak med frivillige.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Utgifter til utarbeiding av Kirkemøtesaken tas over eksisterende budsjetter.